

Els 10 grans problemes que té la Catalunya del 2018 i dels quals no se n'està parlant prou

Sergi Picazo

L'historiador **Yuval Noah Harari** assegura a ['Homo Deus. Una breu història del demà'](#) que la humanitat ha aconseguit "controlar per primer cop els tres grans mals de la història: la fam, la pesta i la guerra". Tot i això, segons el mateix Harari, l'erradicació al 100% no s'ha assolit: la majoria d'habitants del planeta ja no té por que una mala collita condemni a morir de gana la seva família, però la FAO alerta que [cada dia moren per culpa de la fam 25.000 persones al món](#); les grans epidèmies com la pesta negra o la verola ja estan erradicades, però el virus de l'Ebola, la malària o la sida encara són mortals, i podrien sorgir noves epidèmies i gèrmens patògens catastròfics avui desconeguts; i, tot i que actualment s'ha reduït el nombre de conflictes bèl·lics, enguany comencem l'any amb [40 conflictes armats oberts](#) arreu del món —només [en la guerra de Síria ja han mort més de 400.000 persones](#)— amb les majors xifres de refugiats des de la Segona Guerra Mundial.

La humanitat viu preocupada i en debat constant davant dels vells i els nous perills. Catalunya no hi és aliena. CRÍTIC vol posar a l'agenda de debats en clau de país d'aquest any **10 dels Grans Reptes, Dificultats i Problemes que té Catalunya avui** i dels quals creiem que no se n'està parlant prou (o gens).

1. Canvi climàtic, sequera i pèrdua de litoral a la costa

Ja arribem tard. La temperatura a Catalunya pujarà per sobre dels 2 graus en els pròxims 30 anys a causa de la concentració de gasos d'efecte d'hivernacle. El **cap de l'àrea de climatologia del Servei Meteorològic de Catalunya i doctor en geografia per la UB, Marc Prohom**, conclou: "Hem fet projeccions al Servei Meteorològic de Catalunya i pujar 2 graus significaria situar Barcelona a la temperatura de Màlaga". Les projeccions ens diuen que l'any 2050 la temperatura de Catalunya haurà pujat al voltant de 2,4 °C. Aleshores, el clima que tindriem seria comparable amb el que hi havia al nord d'Àfrica l'any 1950.

"Pujar 2 graus significaria situar Barcelona a la temperatura de Màlaga"

Tots els experts ambientals, consultats per a l'elaboració de l'informe ['Alerta climàtica: quins perills afronta la Catalunya de l'any 2040?'](#), de Josep Cabayol i Siscu Baiges, ens van deixar un avís: "Totes les persones nascudes aquest segle estan en risc". Les sequeres seran més llargues i continuades. L'any 2015 va ser el més sec a Collserola des de fa gairebé 100 anys. A la Mediterrània hi haurà menys pluges. Catalunya tindrà el 2040 el 20% menys d'aigua. Pujarà el nivell del mar. Les platges reculen cada any per la pujada del nivell del mar i pels grans temporals. Els deltes del Ter, del Llobregat i de l'Ebre estan amenaçats. Les onades de calor seran més intenses, més freqüents i més llargues. No és el futur, és ja avui.

El Govern català va aprovar una [pionera Llei de canvi climàtic](#) per reduir l'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, però aquest desembre el [Tribunal Constitucional va suspendre-la](#) de manera cautelar arran d'un recurs presentat pel Govern espanyol per "invasió de competències".

2. Què menjarem? L'agricultura catalana en alerta

L'anuari del [WorldWatch Institute](#), editat en castellà cada any per Fuhem i Icària, situa els problemes de l'agricultura com un dels majors riscos per al futur de la humanitat. A Catalunya, la pagesia sap de què parlem. Però, sovint, el debat sobre què és el que mengem no s'ha traslladat al total de la ciutadania. El prestigiós informe anual denunciava que "la pèrdua o degradació del sòl, de les aigües i d'un clima estable estan provocant que un gran nombre de països depengui dels mercats d'exportació d'aliments bàsics". L'augment de la temperatura i la reducció de la pluja faran que a Catalunya es produeixin menys quilos de productes agroalimentaris. Però el problema del futur potser no serà accedir a aliments, sinó poder menjar aliments de qualitat, no transgènics, ecològics i sense excés de químics.

A Catalunya han desaparegut, en 10 anys, 6.800 petites i mitjanes finques agrícoles; la població activa agrària no arriba a l'1%. Mentrestant, creix l'agroindústria. Com denuncien [Gustavo Duch i Carles Soler, de la revista 'Sobirania Alimentària'](#), "el gran 'lobby' agroalimentari català està en mans de famílies com Carulla (Agrolimen) i Carceller (Damm) i d'empreses com Danone, Casa Tarradellas, Vall Companys, Borges o Guissona". De fet, **l'enginyer agrícola i membre de l'entitat Espai de Recursos Agroecològics Josep Tusón**, citat a l'informe sobre les [amenaces de la Catalunya de l'any 2040](#), sosté que "només el 30% del que mengem es produeix a Catalunya". Som deficitaris en lleguminoses, hortalisses i cereals. Contràriament, s'exporta una part molt important d'allò que produeix l'agricultura i la ramaderia i, alhora, s'importa una gran part dels aliments que necessiten els animals. "Els purins dels porcs són un gran problema". Diu Tusón: "Un porc, per produir un quilo de proteïna, en necessita cinc de vegetals. I, això, sense comptar que aquests porcs, bona part dels quals s'exporten, excreten gasos de metà i nitrats/purins, que contaminen les aigües, la terra i l'ambient".

3. Creix la desigualtat: Espanya, el segon país més desigual de la UE

Un informe d'**Oxfam Intermón** denunciava que [Espanya ja és el segon país de la UE on més ha crescut la desigualtat](#) des de l'inici de la crisi del 2008, només superats per Xipre. Aquí la desigualtat ha crescut 20 vegades més que la mitjana europea. 20 vegades més! A Espanya, la fortuna de tan sols tres persones equival ja a la riquesa del 30% més pobre del país. Catalunya, dins de l'Estat espanyol, no és cap excepció en la desigualtat.

Exemples ràpids sobre la relació entre la renda 'per capita' i l'educació o la salut:

Els resultats acadèmics per districtes a Barcelona tenen una correlació amb la renda 'per capita'. El 35% d'alumnes de quart d'ESO de Ciutat Vella van suspendre les proves de competències bàsiques del Departament d'Ensenyament, mentre que a Sarrià - Sant Gervasi, només ho va fer el 4,5%. [Gairebé vuit cops més suspensos entre els estudiants a Ciutat Vella que a Sarrià](#). Els districtes amb més fracàs escolar de Barcelona són Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i Nou Barris, i els que tenen més èxit educatiu són Sarrià i les Corts.

Avui, [un home que neix a Nou Barris té 3,8 anys menys d'esperança de vida que un que neix a les Corts](#). Entre els barris més pobres de la ciutat i els barris més rics pot arribar a haver-hi una diferència de 10 anys d'esperança de vida. El codi postal sovint és més important que el codi genètic.

Un dels debats clau de futur serà com frenar els intents que sorgiran per reduir o desmantellar 'de facto' els serveis públics d'Educació, Salut, Benestar Social o pensions reduint-los a la mínima expressió gairebé caritativa i d'urgència.

4. L'atur, el treball temporal i com arribar a final de mes

Les dades 'macro' d'atur estan millorant a Catalunya, tot i que encara són lluny d'arribar a les xifres d'abans de la crisi. Com recorda [en un dels seus últims articles](#) **Andreu Missé, director de la revista 'Alternativas Económicas'**, "la fotografia és incompleta si no es precisen dues dades rellevants: d'una banda, només la meitat (55%) dels aturats reben la prestació quan el 2010 la rebien el 78%; i d'altra banda, tenir una feina tampoc és garantia de no ser pobre. Un 20% dels joves amb feina obtenen uns ingressos tan baixos que no aconsegueixen sortir de la pobresa". Els contractes temporals representen el 91% de les contractacions i la seva durada mitjana és cada cop més curta (51 dies).

Ho explica **l'economista crític Eduardo Garzón**:

Desde que el PP llegó al gobierno el número de personas paradas se ha reducido en 1.266.300, pero de todas ellas sólo menos de la mitad (564.400) han pasado a trabajar. El resto (701.900) emigraron, se jubilaron o dejaron de buscar empleo [#paro](#)

— Eduardo Garzón? (@edugaresp) [January 3, 2018](#)

La important [Enquesta de Condicions de Vida de l'Àrea Metropolitana de Barcelona](#) mostra clarament com una part creixent dels ciutadans enquestats continua queixant-se de necessitats tan bàsiques com "no poder afrontar despeses imprevistes", "no poder menjar proteïna cada dos dies" o "no poder posar la calefacció tant com és necessari" per la pobresa energètica. L'enquesta conclou que "en general, puja el percentatge de ciutadans que afirmen tenir dificultats per arribar a final de mes".

5. La violència contra les dones, a l'alça

L'observatori **Femicidio.net**, que va més enllà de les xifres oficials de violència masclista, ha identificat 98 femicidis i altres assassinats de dones durant el 2017 a tot l'Estat espanyol. L'última actualització és del 31 de desembre amb la incorporació a la llista de Diana Quer, la jove de 18 anys desapareguda en un poble prop de la Corunya. [La llista, amb noms i cognoms](#), és esgarrifosa. Però no parlem només de dones assassinades. Segons els Mossos d'Esquadra, a Catalunya es denuncia una agressió sexual, amb violència i intimidació, cada 12 hores.

Gratar en l'origen de la violència física, simbòlica, cultural o estructural dels homes contra les dones permet anar al fons de la qüestió.

Exemples ràpids:

Ni la crisi ni la sortida de la crisi no han canviat les dades de la desigualtat econòmica entre homes i dones. L'any 2016, la bretxa salarial va augmentar un 26% entre homes i dones: elles cobren 7.000 euros menys de mitjana que ells. Un estudi del **director de la càtedra d'Inclusió Social i professor de la URV Àngel Belzunegui**, citat al dossier 'Género y pobreza', de la revista 'Alternativas Económicas', va més enllà: "El 2015, gairebé la meitat de les dones a Catalunya majors

de quinze anys i que no estan estudiant es troben en risc de pobresa: un 17% viuen soles”.

Però no és només un tema de diners. La revista [‘Feminisme\(s\)’](#), publicada per CRÍTIC, ofereix un mapa complet de la inequitat home-dona. De 28.000 joves catalans afectats per trastorns de conducta alimentària, 26.000 eren noies. El 88% de les operacions d’estètica a l’Estat espanyol se les van fer dones per només el 12% d’homes. El 93% dels personatges que apareixen als llibres de text de tercer d’ESO són homes. Les opinions de les dones, segons el recompte d’On Són les Dones, no ocupen ni una quarta part dels espais d’opinió als mitjans de comunicació catalans.

6. Tindrem problemes greus per respirar

L’anuari del WorldWatch Institute situa la contaminació atmosfèrica com el risc sanitari d’origen ambiental més gran. “Aquest tipus de contaminació, sobretot a les grans ciutats, provoca milions de morts prematures tots els anys”, conclou el director de [l’informe ‘La situació del mundo’](#), Michael Renner. **L’Organització Mundial de la Salut** va concloure que l’any 2012 les xifres de morts a causa de la contaminació pujaven a 7 milions de persones. L’“smog” que afecta les grans ciutats, conclou l’informe, pot inflamar les vies respiratòries i reduir la capacitat pulmonar de les persones.

A l’àrea de Barcelona, més de la meitat de la contaminació és per culpa del cotxe. Hi ha un problema amb el tren de rodalies

Pagarem per respirar? Probablement cada cop es pagarà més per viure en zones amb millor oxigen. Buscar zones més “respirables” per viure pot augmentar encara més el problema del transport: si no hi ha bona comunicació de transport públic —sobretot, del tren de rodalies, el gran oblidat a

l'Espanya de l'AVE— amb Barcelona, la gran urbs on treballa o estudia bona part del país, creixerà l'ús del transport privat i, en conseqüència, la contaminació. A Barcelona i a l'àrea metropolitana, més de la meitat de la contaminació és per culpa del cotxe: el 52,6%. L'agent contaminant més problemàtic és el diòxid de nitrogen: no s'ha aconseguit estar per sota dels límits ni de la UE ni de l'OMS. A Catalunya, hi ha zones negres per contaminació: Alcanar (cimentera CEMEX), Manlleu (combustió de biomassa a les calderes que s'hi han instal·lat) i els dos Vallesos, que queden enclotats. A Osona, el problema greu és l'ozó per la contaminació barcelonina.

I un altra dia parlarem de les noves malalties, virus i epidèmies, algunes d'elles d'origen animal o les que es podrien generar amb intencionalitat política a través de la bioquímica.

7. Crisi energètica: puguen els preus de tot

El món ha passat de consumir 20 milions de tones de petroli l'any 1900 a 4.130 milions l'any 2013. Entre el 1850 i el 2010, la població del planeta es va multiplicar per 5, però el consum energètic mundial es va multiplicar per 20, i el consum de combustibles fòssils, per 150. Els preus del petroli poden tornar a pujar, i això pot tenir conseqüències sobre l'economia. Catalunya també és una societat addicta al petroli. L'any 2018 comença amb pujades de l'energia, de l'aigua i del transport, totes relacionades entre si, que tots notarem a les nostres butxaques.

Hola 2018

- Gas: +6,2%
- Llum: +2,5% aprox.
- Aigua: +11,8%,
- Peatges: +1,91%
- Benzina: +1,38%
- T-10: +2% (10,20€/1 Zona)
- Segell postal: +10%
- Telefonia: +2€/5€
- ?
- Pensions: +0,25%

'Feliç pujada d'any' [#noslahanmetido](#) [#insostenible](#) [#sousedignesja](#) [#sueldosdignosya](#)

— Sergi Vargas Carrasco ?/□ (@sergi_vargas) [January 1, 2018](#)

Catalunya, tot i que les competències són de l'Estat, haurà d'afrontar en els propers anys com a mínim un debat sobre l'energia nuclear. A les centrals nuclears d'Ascó i de Vandellòs se'ls acaben els permisos en la pròxima dècada. És cert que el Govern català ja va aprovar l'any passat les bases del [Pla nacional per a la transició energètica](#). L'objectiu seria que Catalunya s'autoproveeixi amb energies 100% renovables l'any 2050. El document no conté cap xifra: és només una declaració d'intencions.

Per completar el desastre energètic: l'impost al sol, aprovat pel Govern del PP, dificultarà posar fi a l'estructura oligopolística del mercat elèctric a l'Estat, segons un [informe de l'Autoritat Catalana de la Competència](#), presidida per **Marcel Coderch**. Hi ha alternativa: [Islàndia, tot i ser un país molt menys poblat i petit que Catalunya, viu pràcticament d'energies renovables](#).

8. Una bombolla doble: turisme + habitatge

El 'boom' del turisme, encara que representi una entrada de diners del 8% del PIB català i llocs de feina per a milers de persones, [amaga una cara B que sovint no s'explica](#): l'encariment del preu de la vida, la pujada dels preus de l'habitatge, complicacions per al petit comerç i l'augment del treball precari i temporal. Cal un debat nacional sobre això: els beneficis del turisme no se socialitzen i la majoria dels guanys queden en poques mans. El problema va molt més enllà dels turistes. El problema és un sistema econòmic que posa per sobre de tot el negoci. Barcelona i la costa catalana és un negoci. Reneix amb força la idea del dret a la ciutat contra "els grans fons d'inversió, les seves inversions immobiliàries i la despreocupació amb què tracten els efectes col·laterals que generen", tal com explica el **professor de ciència política de la UAB i ara comissionat de Cultura de Barcelona, Joan Subirats**, [en un article a 'El País'](#). Subirats, citant **Saskia Sassen i David Harvey**, afirma que "hi ha grans quantitats de diners al món que troben dificultats per aconseguir mantenir taxes d'interès positives. No hi ha interès en què es produeix, sinó en les rendibilitats". Necessiten fer diners! Una de les solucions que han trobat és la combinació dels negocis turisme + immobiliari. "Una operació molt atractiva en situar l'èmfasi en un objecte de consum renovable i que genera rendibilitats altes", clou Subirats.

Un dels problemes de l'excés de turisme és, com passa a les illes Balears o als centres històrics de ciutats catalanes, l'augment dels preus de lloguer i compra de pisos. El turisme no és ni molt menys l'única causa. Però hi ajuda. Quines ciutats d'Espanya tenen els lloguers més cars segons el portal immobiliari Fotocasa? Barcelona, seguida d'Eivissa, de Sant Cugat del Vallès, de Sitges i de Castelldefels.

A més, el litoral català és el més damnificat de tot l'Estat espanyol, només superat pel del País Valencià. Els informes anuals de **Greenpeace** denuncien que [Catalunya ha destruït gairebé la meitat dels seus primers 500 metres de costa](#). Cubelles, Torredembarra o Roda de Berà són alguns dels municipis que més costa han destruït durant la bombolla immobiliària.

9. L'ou de la serp: xenofòbia i islamofòbia creixent

A Catalunya hi ha com a mínim [1.023.000 persones de nacionalitat estrangera, la qual cosa suposa el 13,6% de la població](#). Les dades de l'any 2016 de l'Idescat mostren un lleuger descens de la immigració relacionat amb la marxa de migrants per la falta de feina durant la crisi o per aconseguir la nacionalitat espanyola. Però per què no parlem del 13% de la població pràcticament mai? Ens preocupa la seva situació social, emocional o psicològica? Farem un debat sobre els efectes de la nova migració en la identitat nacional catalana? De fet, la seva opinió no compta políticament, ja que la majoria d'ells no poden votar en les eleccions catalanes i espanyoles. Però són el present i el futur del país: 2 de cada 3 migrats a Catalunya es concentren en la franja d'edat que va dels 20 als 44 anys, i un 21% restant tenen menys de 20 anys. La seva arribada va reduir l'índex d'envelliment del país i, fins i tot, ha aconseguit millorar les pèssimes taxes de natalitat catalanes.

La islamofòbia i els atacs contra la població musulmana han augmentat en els últims anys

El principal grup de població estrangera és el provinent de l'Àfrica —sobretot del Marroc (20%). Els atacs xenòfobs contra la població musulmana han augmentat en els últims anys. [La Fiscalia contra els Delictes d'Odi alerta del creixement de denúncies per atacs i agressions de tipus xenòfob i islamòfob](#) a Catalunya i, sobretot, entorn de la ciutat de Barcelona i a la comarca del Vallès

Occidental.

I, mentrestant, tot i que queda sovint fora del focus mediàtic català, milers de persones continuen morint al nostre mar Mediterrani. Refugiats de guerres, refugiats climàtics i migrants econòmics continuen fugint d'un malson per, potser, haver d'acabar tancats en un CIE a la Zona Franca. Fa només alguns dies, [el jove algerià Mohammed Bouderbala es va suïcidar a la presó d'Archidona](#) després de ser-hi tancat només per la falta administrativa de no tenir papers en regla.

10. Després del 17-A, seguim en nivell 4 d'alerta terrorista

El conflicte polític independentista entre la Generalitat i l'Estat va fer 'oblidar' un dels atacs terroristes més greus de la història de Catalunya. Però el Ministeri de l'Interior manté —ja des del 2015— el nivell 4 d'alerta terrorista. Per sobre d'aquest només hi ha el 5, previst per a les situacions en què hi ha risc d'un atemptat imminent. Els atemptats de la Rambla de Barcelona i de Cambrils del 17 d'agost passat van marcar un abans i un després. Mai l'anomenat terrorisme d'arrel gihadista havia colpejat directament terres catalanes.

Va ser un cop, com vam explicar a [CRÍTIC en un article editorial després del 17-A](#), contra una ciutat vista com a cosmopolita, oberta, internacionalista, liberal i d'esquerres, i, alhora, contra el turisme al Mediterrani. L'ou de la serp s'està coent en dues direccions antagòniques als barris i a les barres dels bars catalans. D'una banda, alguns joves catalans i d'altres ciutats europees, en procés de radicalització, han decidit marxar a Síria a combatre, o com estem veient ara, alguns, una xifra petitíssima, decideix atemptar a les seves pròpies ciutats. La majoria d'atemptats a Europa els estan cometent ciutadans europeus tot i que d'origen àrab. Explicava el periodista Joan Roura, de la secció d'Internacional de TV3, en una [entrevista a CRÍTIC](#), que "bona part dels musulmans que viuen a Europa s'han sentit algun cop discriminats: hi ha un problema d'integració i de diàleg dins les nostres societats. Aquí no són ningú, no els donem feina, són menystinguts, i allà es poden convertir en herois. Per a molt poquets, molt poquets d'ells, pot ser llaminer. És evident que aquí hi ha un problema".

D'altra banda, es cou la serp de l'extrema dreta, que aprofita aquests esclats de violència per llançar el discurs contra els musulmans i una falsa "islamització d'Europa", sovint entre gent de classe treballadora i en situació econòmica precària.